

Curtea Supremă de Justiție
DECIZIE

22 noiembrie 2016

mun. Chișinău

Colegiul penal lărgit al Curții Supreme de Justiție

în componență:

Președinte

Nicolae Gordilă,

Judecători

Iurie Diaconu, Elena Covalenco, Liliana Catan,
Ion Guzun,

a judecat în ședința de judecată, fără citarea părților la proces, recursul ordinar, împotriva sentinței Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 22 decembrie 2014 și deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2015, declarat de inculpatul

*Sudacov Efim Mihail, născut la
24 mai 1953 în or. Florești, locuitor al mun. Chișinău,
str. Ion Creangă 20/4 ap. 19, cetățean al R. Moldova,
fără antecedente penale.*

*Termenul de examinare,
instanța de fond: 09.10.2013 – 22.12.2014,
instanța de apel: 26.05.2015 – 22.10.2015,
instanța de recurs: 09.08.2016 – 22.11.2016.*

Asupra recursului menționat, Colegiul penal lărgit

C O N S T A T Ă :

1. Prin sentința Judecătoriei Buiucani, mun. Chișinău din 22 decembrie 2014, Sudacov Efim a fost condamnat în baza art. 360 alin. (1) Cod penal la 1 an închisoare.

În temeiul art. 90 Cod penal, executarea pedepsei aplicate i-a fost suspendată condiționat pe un termen de probațiune de 1 an.

2. Instanța de fond a constatat că, inculpatul Sudacov Efim, activând în calitate de conducător al CCL – 304, a refuzat să transmită noului administrator al cooperativei ștampila CCL nr. 304, precum și actele privind activitatea cooperativei, invocând că nu este de acord cu decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție din 10 iunie 2009, ceea ce constituie motive josnice, or, potrivit art. 16 alin. (1) și (2) Cod de procedură civilă, decizia Colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție este obligatorie pentru autoritățile publice și persoanele fizice, și se execută cu strictețe.

Astfel, la **02 martie 2011**, de către Camera Înregistrării de Stat a fost înregistrată CCL nr. 304 cu sediul în mun. Chișinău, str. Ion Creangă 20/4, cod fiscal 30495018, conform fișei de înregistrare, conducătorul acestei cooperative fiind desemnat Sudacov E.

La **15 iunie 2009**, în baza deciziei Curții Supreme de Justiție din 10 iunie 2009, Camera Înregistrării de Stat a efectuat modificări în dosarul juridic al cooperativei menționate, fiind numit un nou administrator al CCL nr. 304, Alexandru Bețișor, iar la 13 ianuarie 2010, administrator al cooperativei vizate a devenit Țiganenco A. și deși, potrivit art. 31 din Regulamentul cu privire la activitatea în domeniul confecționării ștampilelor, adoptat prin Hotărârea Guvernului nr. 294 din 17.03.1998, responsabilitatea și controlul privind respectarea regimului de păstrare a ștampilelor, se atribuie conducătorului organizației, iar la substituire, noului conducător ștampila se transmite prin act, persoanei recent desemnate, începând cu 15 iunie 2009 și până în prezent, inculpatul, acționând prin intenție directă, dându-și seama de caracterul prejudiciabil al acțiunilor sale și dorind survenirea acestor urmări, a refuzat să transmită noului administrator al cooperativei ștampila CCL nr. 304, precum și actele privind activitatea cooperativei, invocând că **nu este de acord cu decizia Colegiului Civil și de contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție din 10 iunie 2009, ceea ce constituie motive josnice**, or, potrivit art. 16 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă, decizia colegiului civil și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție este obligatorie pentru autoritățile publice și persoanele fizice, și se execută cu strictețe.

Instanța a reținut că inculpatul nu a recunoscut vina, comunicând că a pierdut ștampila, la ce a trimis ediției monitorului oficial din 26 iunie 2009, informația precum că ștampila a fost pierdută. Avizul în Monitorul Oficial, precum că ștampila a fost pierdută, a fost depus de către cooperativă, el l-a ținut în mână, și acesta se păstrează în arhiva Camerei Înregistrare de Stat.

La Camera Înregistrării de Stat, a nimerit copia procesului – verbal autenticată cu ștampila CCL, din ce reiese că CCL nu era fără ștampilă. Bețișor D., știind că ștampila a fost pierdută și este depus aviz, a perfectat altă ștampilă. Din anul 2001, vechea ștampilă nu figurează în nici un document și nici nu i s-a înaintat învinuirea că se folosea de ea. Ștampila o purta permanent în geantă. De multe ori, automobilul său era descuiat de persoane străine și probabil aceasta a dispărut din mașină.

Însă, vinovăția inculpatului este dovedită prin probe administrate, inclusiv decizia Curții Supreme de Justiție din 10 iunie 2009, prin care s-a decis admiterea recursurilor lui Bețișor A., Țiganenco A. și alții, admiterea cererilor acestora și obligarea Camerei Înregistrării de Stat de a înregistra și trece în registru datele cu privire la numirea lui Bețișor A. în calitate de președinte al CCL nr. 304.

Instanța a încadrat acțiunile inculpatului în baza art. 360 alin. (1) Cod penal, ca tănuirea ștampilei, aparținând întreprinderilor, instituțiilor, organizațiilor, indiferent de tipul de proprietate sau forma juridică de organizare, dacă această faptă a fost săvârșită din **alte motive josnice**.

Totodată, instanța de fond a reținut, că probele administrate dovedesc existența **dorinței inculpatului în survenirea unor consecințe nefaste în**

activitatea CCL – 304, precum și admiterea survenirii acestor consecințe în rezultatul tănuirii ștampilei.

3. Avocatul Vladimir Curmeli , a declarat apel, solicitând casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care inculpatul să fie achitat, pe motiv că el nu a săvârșit infracțiunea dată.

Apelantul a invocat că la caz, nu este componentă de infracțiune, deoarece inculpatul a pierdut ștampila cooperativei încă din anul 2009. La 15.06.2009, Camera Înregistrării de Stat a înregistrat noul președinte al CCL – 304, pe Bețișor A., iar la sfârșitul lunii iunie 2009, cooperativa deja avea o altă ștampilă.

Astfel, nu a fost provocată nici o daună CCL – 304, din motivul lipsei temporare a ștampilei.

Pierderea ștampilei a fost confirmată în cadrul ședinței de judecată de martorii Osoianu, Țîganenco, Bețișor și de inculpat personal, acestea servind ca probe de nevinovăție a inculpatului.

Instanța de fond, nu a luat în considerație că la momentul intentării dosarului penal, de către Judecătoria Buiucani, mun. Chișinău, la 30 iunie 2011, deja fusese emisă hotărârea pe dosarul civil al membrilor cooperativei Suetnova, Slughina, Osoianu și Sudacov către CCL – 304, privind recunoașterea ilegală a procesului verbal al adunării cooperative din 03.11.2008 și 23.09.2009 (privind invalidarea alegerii președinților CCL – 304), acțiunea fiind admisă, iar procesul verbal și hotărârea privind alegerea președinților CCL – 340 pe Bețișor A. și Țîganenco A. au fost recunoscute nevalide. Astfel, membrii cooperativei l-au obligat pe inculpat să nu transmită nimic conducerii CCL – 304, până la emiterea unei hotărâri definitive pe caz, considerente din care, dosarul penal în privința inculpatului nu putea fi intentat.

4. Potrivit deciziei Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2015, apelul a fost admis, **casată sentința** și pronunțată o nouă hotărâre.

Sudacov Efim, **recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii** prevăzute de art. 360 alin. (1) Cod penal, a fost **liberat de pedeapsă pe motivul intervenirii termenului de prescripție**.

Instanța de apel a conchis asupra necesității admiterii apelului cu **casarea sentinței și pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță**, și cu **dispunerea liberării de la răspundere penală a inculpatului pe motivul intervenirii termenului de prescripție**.

Instanța de apel a reținut, că instanța de fond, **corect a acceptat situația faptică a infracțiunii imputate inculpatului, recunoscându-l culpabil** de infracțiunea de tănuire a ștampilei, dând și o încadrare juridică corectă acțiunilor acestuia în baza art. 360 alin. (1) Cod penal.

Totodată, **achitarea inculpatului, pe motiv că fapta nu a fost comisă de el, este una neîntemeiată**, vinovăția acestuia fiind dovedită cu certitudine prin probele administrate și analizate în cadrul procesului penal și cercetate în cadrul ședinței instanței de fond.

Instanța de fond, în mod **corect a stabilit situația de fapt și vinovăția inculpatului**, cercetarea judecătorească fiind efectuată cu respectarea dispozițiilor procesual – penale privind administrarea probelor, și corect i-a aplicat pedeapsa.

Însă, inculpatul *urmează a fi liberat de răspunderea penală în baza art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală*, deoarece există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspunderea penală, deoarece a expirat termenul de prescripție.

5. Inculpatul Sudacov E., a declarat recurs ordinar, solicitând casarea acestor hotărâri, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei noi hotărâri, prin care să fie achitat.

Recurentul a invocat, că în acțiunile sale lipsesc elementele infracțiunii prevăzute de art. 360 alin. (1) Cod penal. Or, acesta prevede că el trebuia să acționeze cu intenție directă la ascunderea ștampilei, circumstanțe care nu au fost demonstrate în ședința de judecată, astfel, lipsind latura subiectivă a infracțiunii.

În speță, lipsește faptul comiterii infracțiunii, deoarece însuși obiectul infracțiunii lipsea în urma pierderii încă din anul 2009, instanței de judecată fiindu-i prezentate probe în acest sens, inclusiv declarațiile martorilor Osoianu, Țîganenco, Bețișor și Trofimov.

La sfârșitul lunii iunie 2009, CCL – 340 avea altă ștampilă, nefiind adus nici un prejudiciu CCL – 340 în urma lipsei temporare a ștampilei.

În drept, recursul este întemeiat pe prevederile art. 427 alin. (1) pct. 8) Cod de procedură penală – nu au fost întrunite elementele infracțiunii.

6. Judecând recursul ordinar pe baza materialului din dosarul cauzei și argumentelor invocate, Colegiul penal lărgit concluzionează că acesta urmează a fi admis din următoarele considerente.

Potrivit art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală, hotărârile instanței de apel pot fi supuse recursului pentru a repara erorile de drept comise de instanțele de fond și de apel, inclusiv în temeiul când instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, când hotărârea atacată nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția, când motivarea soluției contrazice dispozitivul hotărârii. Conform art. 424 alin. (2) Cod de procedură penală, instanța de recurs este în drept să judece și în baza temeiurilor neinvocate, dar fără a agrava situația inculpatului.

Instanța de recurs doar verifică dacă s-a aplicat corect legea la faptele reținute prin hotărârea atacată și dacă aceste fapte au fost constatate cu respectarea dispozițiilor de drept formal și material.

Sub acest aspect, Colegiul penal lărgit atestă că instanțele de fond și de apel au comis următoarele erori de drept.

În primul rând, potrivit art. 325 alin. (1) Cod de procedură penală, judecarea cauzei se efectuează în limitele învinuirii formulate în rechizitoriu. Conform art. 101 alin. (1) și (4) Cod de procedură penală, fiecare probă urmează să fie apreciată din punct de vedere al pertinentei, concludenței, utilității și veridicității ei, iar toate probele în ansamblu – din punct de vedere al coroborării lor. Instanța de judecată este obligată să motiveze în hotărâre admisibilitatea sau inadmisibilitatea tuturor probelor administrate. În corespundere cu art. 384 alin. (3) Cod de procedură penală, sentința instanței de judecată trebuie să fie legală, întemeiată și motivată. Potrivit art. 394 alin. (1) pct. 1) și 2) Cod de procedură penală, partea descriptivă a sentinței de condamnare trebuie să cuprindă descrierea faptei criminale, considerată ca fiind dovedită, indicându-se locul, timpul, modul săvârșirii ei, forma și gradul de vinovăție, motivele și consecințele infracțiunii,

probele pe care se întemeiază concluziile instanței de judecată și motivele pentru care instanța a respins alte probe.

Conform jurisprudenței naționale, sentința trebuie să corespundă atât după formă, cât și după conținutul cerințelor art. 384-397 Cod de procedură penală. Sentința se expune în mod consecvent, astfel ca noua situație să decurgă din cea anterioară și să aibă legătură logică cu ea, excluzându-se folosirea formulărilor inexacte (*Hotărârea Plenului CSJ nr. 22 din 12.12.2005 privind sentința judecătorească, pct. 3.*).

În pofida acestor prescripții legale, potrivit descriptivului și dispozitivului sentinței, instanța de fond (*pct. 1., 2. din decizie*):

a) a constatat absolut divergent că abia la **02 martie 2011**, Camera Înregistrării de Stat a înregistrat CCL nr. 304, fiind desemnat ca președinte Sudacov E., care, însă, începând cu **15 iunie 2009**, adică până a exista CCL nr. 304 și până a deveni președintele acesteia, a refuzat să transmită noului administrator al cooperativei ștampila;

b) a depășit limitele învinuirii formulate inculpatului constatând „**intenția inculpatului și dorința în survenirea unor consecințe nefaste în activitatea CCL – 304, precum și admiterea survenirii acestor consecințe în rezultatul tăinuirii ștampilei**”. Or, asemenea acuzații nu i-au fost imputate prin rechizitoriu;

c) nu a apreciat fiecare probă separat și în coroborare, inclusiv cu circumstanțele concrete de fapt și de drept invocate în rechizitoriu, și nu a indicat de ce a respins probele și versiunile apărării, inclusiv argumentul că invocarea dezacordului cu decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție din 10 iunie 2009, nu constituie în sine un **motiv josnic**.

Astfel, prima instanță nu a judecat fondul cauzei în conformitate cu rigorile prescrise de lege și a adoptat o hotărâre care nu cuprinde motive legale pe care se întemeiază soluția.

În al doilea rând, potrivit art. 414 alin. (1) și (5), 417 alin. (1) pct. 8), 419 Cod de procedură penală, instanța de apel, judecând apelul, verifică legalitatea și temeinicia hotărârii atacate în baza probelor examinate de prima instanță și se pronunță asupra tuturor motivelor invocate în apel. Rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță. Decizia instanței de apel trebuie să cuprindă temeiurile de fapt și de drept care au dus la respingerea apelului, precum și motivele adoptării soluției date.

Conform jurisprudenței naționale, chestiunile de fapt asupra cărora trebuie să se pronunțe instanța de apel sunt: dacă fapta reținută ori numai imputată a fost săvârșită ori nu, dacă fapta a fost comisă de inculpat și în ce împrejurări. Chestiunile de drept pe care urmează să le soluționeze instanța de apel sunt: dacă fapta întrunește elementele infracțiunii, dacă infracțiunea a fost corect calificată, dacă normele de drept procesual și penal au fost corect aplicate. În cazul în care se constată încălcări ale prevederilor legale referitoare la chestiunile menționate, hotărârea instanței de fond urmează a fi desființată, cu rejudecarea cauzei. Rejudecarea cauzei de către instanța de apel se desfășoară potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță, care se aplică în mod corespunzător (*Hotărârea Plenului CSJ a RM din 12.12.2005, nr.22 Cu privire la practica judecării cauzelor penale în ordine de apel*).

Conform art. 60 alin. (1) Cod penal, persoana se liberează de răspundere penală dacă din ziua săvârșirii infracțiunii a expirat termenul de prescripție. Potrivit art. 8 alin. (1) Cod de procedură penală, persoana acuzată de săvârșirea unei infracțiuni este prezumată nevinovată atâta timp cât ***vinovăția sa nu-i va fi dovedită și constatată printr-o hotărâre judecătorească de condamnare definitivă***. În corespundere cu art. 384 alin. (1) Cod de procedură penală, instanța hotărăște asupra învinuirii înaintate inculpatului prin adoptarea sentinței de condamnare, de achitare sau de încetare a procesului penal. Potrivit art. 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală, sentința de condamnare se adoptă fără stabilirea pedepsei ***cu liberarea de pedeapsă în cazul expirării termenului de prescripție***.

Însă, instanța de apel nu a respectat prescripțiile de drept nominalizate, deoarece, potrivit procesului-verbal al ședinței de judecată, a descriptivului și dispozitivului deciziei contestate (*pct. 4. din decizie*):

a) în descriptivul deciziei a indicat inițial corect că urmează ***a casa sentința, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță***, or sentința este cu adevărat neîntemeiată, însă ulterior nu a rejudecat cauza potrivit regulilor generale pentru examinarea cauzelor în primă instanță.

Mai mult, în dispozitiv a inserat o soluție divergentă, deoarece mai întâi a casat total sentința, apoi a menținut o parte din sentința deja inexistentă menționând că Sudacov Efim, ***recunoscut vinovat în săvârșirea infracțiunii*** prevăzute de art. 360 alin. (1) Cod penal...

Pe lângă acesta, nu este clar ce fel de hotărâre a pronunțat – de condamnare sau de încetare a procesului penal. Or, în descriptiv a făcut trimitere la o normă ce reglementează încetarea procesului penal - ***art. 391 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală***, că există alte circumstanțe care exclud tragerea la răspundere penală, iar în dispozitiv a dispus ***liberarea de pedeapsă pe motivul intervenirii termenului de prescripție***, adică o soluție proprie hotărârii de condamnare, potrivit art. 389 alin. (4) pct. 3) Cod de procedură penală;

b) a constatat în descriptiv mai întâi că „... ***prima instanță corect a acceptat situația faptică a infracțiunii imputate inculpatului, recunoscându-l culpabil de infracțiunea de tănuire a ștampilei, dând și o încadrare juridică corectă a acțiunilor acestuia în baza art. 360 alin. (1) Cod penal***”, apoi s-a contrazis menționând că „***achitarea lui Sudacov E., pe motiv că fapta nu a fost comisă de el, este neîntemeiată***”, ca în final să concluzioneze că totuși urmează: „***a casa sentința, cu pronunțarea unei noi hotărâri potrivit modului stabilit pentru prima instanță***”.

La fel, ca și prima instanță, nu a apreciat fiecare probă separat și în coroborare, inclusiv cu circumstanțele concrete de fapt și de drept invocate în rechizitoriu, și nu a indicat de ce a respins probele și versiunile apărării, inclusiv argumentul că invocarea dezacordului cu decizia Colegiului Civil și de Contencios Administrativ al Curții Supreme de Justiție din 10 iunie 2009, nu constituie în sine un ***motiv josnic***.

c) nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apel, inclusiv asupra celor reproduse la pct. 3. din decizie, și repetate în recursul ordinar (pct. 3., 5. din decizie).

Circumstanțele expuse atestă în mod lucid că ambele instanțe nu au judecat cauza penală în condițiile legii, deoarece au adoptat hotărâri care nu cuprind motive legale pe care se întemeiază soluția, că instanța de apel nu s-a pronunțat asupra tuturor motivelor invocate în apelul de pe rol, că motivarea soluției contrazice dispozitivul sentinței, și că recursul ordinar este întemeiat.

Conform art. 435 alin. (1) pct. 2) lit. c) Cod de procedură penală instanța de recurs casează total hotărârea atacată și dispune rejudecarea cauzei de către instanța de apel, în cazul în care eroarea judiciară nu poate fi corectată de către instanța de recurs.

Dat fiind, că încălcările normelor procedurale specificate, comise de către instanțele de fond și de apel, constituie erori de drept prevăzute în art. 427 alin. (1) pct. 6) Cod de procedură penală și care nu pot fi corectate de către instanța de recurs, se impune soluția admiterii recursului declarat, casării totale a deciziei contestate și dispunerea rejudecării cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

La rejudecarea cauzei instanța de apel urmează să țină cont de împrejurările expuse, să înlăture erorile menționate, să judece cauza în strictă conformitate cu legea, să adopte o hotărâre legală și întemeiată.

7. În conformitate cu art. 434, 435 alin. (1) pct. 2) lit. c), alin. (3) Cod de procedură penală, Colegiul penal lărgit,

D E C I D E :

Admite recursul ordinar declarat de inculpatul Sudacov Efim Mihail, casează total decizia Colegiului penal al Curții de Apel Chișinău din 22 octombrie 2015, și dispune rejudecarea cauzei de către aceeași instanță de apel, în alt complet de judecată.

Decizia nu este susceptibilă de a fi atacată, pronunțată integral la 13 decembrie 2016.

Președinte

Nicolae Gordilă

Judecători

Iurie Diaconu

Elena Covalenco

Liliana Catan

Ion Guzun